

Region Västmanland
Remissvar Regional utvecklingsstrategi (RUS)
721 89 Västerås

Biogas Öst med BioDriv Öst
Beatrice Torgnyson Klemme
beatrice.torgnyson@biogasost.se

Yttrande avseende remiss "Remiss regional utvecklingsstrategi för Västmanlands län"

Biogas Öst med BioDriv Öst tackar för möjligheten att få lämna synpunkter på ovanstående remiss. Vi anser att den regionala utvecklingsstrategin är ett väl genomarbetat förslag där vikten av ett helhetsperspektiv framgår tydligt. Vi ser positivt på att RUS:en kopplar an till en bredd av viktiga frågor som Agenda 2030, landsbygdsutveckling, resiliens samt vikten av att hålla sig inom de planetära gränserna. I huvudsak ser vi att Remissversionen av RUS:en svarar på de frågor som avses i remissens missiv. Vi har dock vissa kompletterande synpunkter nedan som fokuserar på förnybara alternativ inom transportsektorn.

Våra främsta synpunkter är i korthet:

- **Gällande frågorna: Är de föreslagna delmålen relevanta och Bidrar målen till att regionen får ett tydligt fokus i arbetet framåt.**
De föreslagna delmålen och de prioriterade områdena är absolut relevanta. Vi anser dock att det skulle underlätta och tydligare inspirera till handling med vissa mål kopplat till miljö- och klimatområdet som är något spetsigare och tydligare. "År 2030 har alla tillgång till snabbt bredband" kan jämföras med "Minska klimatpåverkande utsläpp" och "År 2030 har omställning till produktion av förnyelsebar energi inom samhället i stort ökat". Uttryck som minska och öka kan i praktiken betyda väldigt mycket eller väldigt lite och målet har fortfarande nåtts. Västmanlands län är världsunikt när det gäller den tidiga och omfattande satsningen på biogas i såväl stadstrafik och regiontrafik. Att denna satsning dessutom banat väg för en utbyggd infrastruktur för publika gastankställen även i glesbygd är ett föredömligt gott exempel som nu fler regioner börjar följa efter. Västmanland har därmed helt unika förutsättningar att utgöra en världsutställning för omställningen till en cirkulär ekonomi och en fossilfri transportsektor som skapar exportmöjligheter av såväl kunskap som teknik. Detta är något som Västmanlands län har goda möjligheter att bygga vidare på ytterligare genom att ha tydliga prioriterade målområden kopplat till dessa områden.
- **Prioritera omställningen till en fossilfri transportsektor**
Vi anser att RUS:en tydligare bör peka ut omställningen till en fossilfri transportsektor som ett prioriterat område när det gäller att minska klimatpåverkan. Transportsektorn står för omkring 40 procent av länets klimatrelaterade utsläpp och är därmed en av de mest kritiska sektorerna för att nå ett fossilfritt samhälle. En omställning av transportsektorn har även tydliga kopplingar till en lång rad andra viktiga områden som nämns i RUS:en som landsbygdsutveckling, resiliens, utveckling av de gröna näringarna, teknikutveckling och förbättrade möjligheter till export samt omställningen till en cirkulär och biobaserad ekonomi. För en hållbar utveckling inom transportsektorn behövs offensiva och strategiska satsningar på flera olika förnybara drivmedel parallellt. Förnybara drivmedel kan bidra med många olika samhällsnyttor i framtidens resilienta, resurseffektiva och hållbara samhälle, men det sker bara om omställningen sker på ett klokt sätt. Därför bör en storregional samverkan ske för en kostnadseffektiv omställning som underlättar för näringslivet samt säkerställer att de regionala nyttor som kan ske vid omställning till en grön transportsektor faktiskt sker. En satsning på ökad frakt via Mälarhamnarna Köping och Västerås är ett delmål, och det vore bra att inom även detta område verka för en ökad andel förnybar energi.

Förslag till nya mål är "Det nationella 2030-målet för transportsektorns omställning har nåtts före år 2030" samt "Öka andelen förnybar energi i sjöfarten".

- **Offentlig upphandling som verktyg för att nå målen**

Offentlig upphandling är ett kraftfullt verktyg som strategiskt använt kan bidra till att nå målen i RUS. Den offentliga upphandlingen bör därför pekats ut som en viktig åtgärd som ska drivas på och ligga i linje med en fossilfri och hållbar utveckling. För att uppnå ett hållbart och resilient samhälle är det även viktigt att offentliga aktörer prioriterar olika förnybara alternativ inom vissa transportsegment och agerar utifrån en tydlig drivmedelsstrategi.

Förslag till nytt mål är *"Öka andelen offentliga upphandlingar med krav på fossilfria transporter."*

- **Ökad produktion och nyttjande av regionala förnybara energibärare för en stärkt resiliens och krisberedskap**

RUS:en bör verka för att den regionala produktionen av förnybara energibärare (grön el och biodrivmedel) kan vidareutvecklas, öka och utnyttjas på bästa vis. Särskild vikt bör läggas på energibärare som ökar graden av regional resiliens och krisberedskap samt även bidrar till en cirkulär ekonomi.

Förslag till nytt mål *"Öka och vidareutveckla den regionala potentialen för produktion och nyttjande av förnybara drivmedel"*.

Gör omställningen till en grön transportsektor ett prioriterat område

Det är positivt att det så tydligt framgår att RUS:en ska utgå från ett helhetsperspektiv när det gäller hållbar utveckling och därmed innefatta såväl social, ekologisk som ekonomisk hållbarhet med utgångspunkt i redan uppsatta mål som exempelvis Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen. Detta helhetsperspektiv behöver på ett ännu tydligare sätt tas hänsyn till inom transportområdet och storregional samverkan är ett viktigt medel för att nå till en grön och hållbar transportsektor på ett kostnadseffektivt sätt. Det är även en fördel med tydligare och tidsatta mål för transportsektorn.

I RUS:en pekats det ut att det är viktigt att arbeta för att hela Västmanland blir mer tillgängligt genom att arbeta för ett hållbart resande genom förbättrad infrastruktur för gång- och cykling samt en ökad kollektivtrafik. Tyvärr pekats det inte ut lika tydligt vad som skall ske med alla de transporter som sedan ofrånkomligt kvarstår. Under 1900-talet och tidigt 2000-tal stod transportsektorn i Västmanlands län för ungefär en fjärdedel av länets totala klimatpåverkan enligt den nationella emissionsdatabasen¹. Ett mycket framgångsrikt arbete med att minska klimatpåverkan inom i huvudsak sektorerna Industri samt El- och fjärrvärmeproduktion har lett till att klimatpåverkan från dessa sektorer har minskat. Utsläppen från transportsektorn och arbetsmaskiner ligger dock fortsatt kvar på samma nivåer som 1990 vilket medför att klimatpåverkan från transporter och arbetsmaskiner de senaste åren stått för omkring 40% av länets klimatpåverkan. Detta gör att det blir alltmer akut att på allvar ta tag i omställningen förnybara alternativ i transportsektorn varför det särskilt behöver pekats ut som ett strategiskt viktigt område.

Nytt förslag till mål *"Det nationella 2030-målet för transportsektorns omställning har nåtts före år 2030."*

En satsning på förnybara alternativ inom transportsektorn, inte minst avfallsbaserade och närproducerade sådana, bidrar till fler regionala samhällsnyttor än att endast utgöra ett förnybart drivmedel. Därmed anser vi att det är viktigt att bidra till att utveckla de förnybara alternativ som de offentliga aktörerna har rådighet över. Genom att fokusera på förnybara alternativ som kan produceras regionalt så är det även enklare att säkerställa att en additionell klimatnytta samt att en social hållbarhet verkligen uppnås. En tydlig satsning på att ytterligare tillvarata potentialen som finns för produktion av förnybara drivmedel i Västmanland bidrar till en lång rad av de mål som RUS omfattar.

Ett nytt förslag till mål är *"Öka och vidareutveckla den regionala potentialen för produktion och nyttjande av förnybara drivmedel"*.

En satsning på ökad frakt via Mälarderhamnarna Köping och Västerås pekats ut som ett delmål. Det vore bra att även till detta område koppla ett delmål om att *"Öka andelen förnybar energi i sjöfarten"*.

De positiva effekterna av en klok omställning av transportsektorn är många men kan i huvudsak sammanfattas i tre punkter som beskrivs nedan.

¹ <http://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Statistik-A-O/Vaxthusgaser-territoriella-utslapp-och-upptag/?visuallyDisabledSeries=77337208b571971>

- Cirkulär ekonomi och resurseffektivitet:** På såväl EU-nivå som på nationell nivå poängteras vikten av att ställa om samhället till en cirkulär ekonomi. Västmanland är världsunikt när det gäller den välutvecklade biogassatsningen med publik infrastruktur för tankning och kollektivtrafik i hela länet. Många forskare har även pekat ut att biogas är ett av de främsta exemplen på en cirkulär ekonomi där avfall tas tillvara och biogödsel återförs till lantbruket. Detta är ett regionalt styrkeområde som kan vidareutvecklas inom såväl biogasområdet som inom andra områden. Biogas Öst med BioDriv Öst har tillsammans med elva regioner och Länsstyrelser, däribland Länsstyrelsen i Västmanland, nyligen upphandlat en vetenskaplig analys utförd av forskningsinstitutet RISE. Utredningen kallas ”Perspektiv på svenska förnybara drivmedel - Utvärdering utifrån miljö kvalitets- och samhällsmål samt scenarier för inhemsk produktion till 2030”². Analysen påvisar tydligt att bortsett från minskad klimatpåverkan uppstår det stora samhällsnyttor vid regional produktion av förnybara drivmedel. Dessa samhällsnyttor bidrar till samtliga tre områden om ett välmående, tillgängligt samt nyskapande och tillväxtdrivet Västmanland förutsatt att omställningen görs på ett klokt sätt där strategiska satsningar sker på regionalt producerade förnybara alternativ. Den cirkulära ekonomi i sig frambringar värden som ökad försörjningstrygghet, giffri miljö, bidrag till målen i den nationella livsmedelsstrategin, regional utveckling och sysselsättning, mål om anständiga arbetsvillkor samt ett ökat tillvaratagande av lokala resurser.
- Resiliens och krisberedskap:** Genom att satsa på förnybara alternativ i transportsektorn som kan tillverkas i eller i direkt närhet till regionen minskas samhällets sårbarhet vilket bidrar till en resilient region. I en allt mer orolig omvärld och i en ökad global konkurrens om förnybara drivmedel är det en viktig tillgång att ha ett väl utbyggt regionalt system för produktion och distribution av förnybara alternativ i transportsektorn. Förutom att minska importberoendet av drivmedel bidrar de till att även minska importberoendet av bland annat handelsgödsel (exempelvis biogödsel från biogas) och djurfoder (från produktion av RME/FAME och etanol). En klimatanpassning av samhället kräver även en utökad grönstruktur vilket kommer att generera ännu mer organiskt avfall i framtiden som med fördel kan internaliseras i dessa processer. Ett smart utbyggt system för förnybara alternativ i transportsektorn kan vid en samhällskris producera både el och värme samt drivmedel till samhällsviktiga funktioner som t ex kollektivtrafik, utryckningsfordon, renhållningsfordon och andra fordonsflottor kopplade till offentlig sektor. I en global och allt mer osäker värld, som nu dessutom i allt större omfattning ska ställa om till förnybara drivmedel, är det en säkerhetsfråga att satsa på närproducerade förnybara drivmedel som kan ge ett långsiktigt stabilt drivmedelspris och de offentliga aktörerna har dessutom till stor del rådighet över många av råvarorna. Satsningar på förnybara drivmedel minskar därmed sårbarheten i drivmedelsförsörjningen och är dessutom ett robust tekniskt försörjningssystem som Sverige har lång erfarenhet av. En utökad satsning på förnybara drivmedel skulle därmed i RUS tydligare kunna kopplas till de offentliga aktörernas arbete med en stärkt beredskap och ett stärkt civilt försvar då dessa bidrar till alla viktiga delar inom resiliens; flexibilitet, diversitet, anpassningsförmåga och robusthet. Vi anser därför att det är viktigt att skapa förutsättningar för att den regionala potentialen för förnybar drivmedelsproduktion kan vidareutvecklas då Västmanland redan ligger långt fram inom detta område.
- Landsbygdsutveckling:** Satsningar på förnybara drivmedel hänger ihop med flera olika landsbygdsfrågor. Landsbygden bidrar med viktiga ekosystemtjänster och detta blir allt mer betydelsefullt i en framtida cirkulär ekonomi och med förväntade klimatförändringar. I Västmanland likt övriga Sverige brottas lantbruket med stora utmaningar med bl a låg lönsamhet och allt fler gårdar som läggs ned. En nedläggning av lantbruk hotar regionens resiliens och skapar problem inom många olika områden. En utökad satsning på förnybara drivmedel kan stärka lantbrukets möjlighet till nya affärer och lantbruken får ytterligare ett ekonomiskt ben att stå på då en stor andel av potentialen för produktion av förnybara drivmedel finns inom lantbruket och närliggande sektorer. I ”Perspektiv på svenska förnybara drivmedel” och flera andra studier har det tydliggjorts att produktion av förnybara drivmedel skapar en ökad regional sysselsättning och kan bidra till nya efterfrågade lågkvalificerade jobb samt nya arbetstillfällen i glesbygd.

² https://biodrivost.se/Portals/0/Publikationer/Rapporter/2019_Perspektiv%20pa%CC%8A%20svenska%20fo%CC%88rnybara%20drivmedel.pdf

Skapa en långsiktigt hållbar riktning med hjälp av offentlig upphandling

När RUS:en nämner en grön omställning står det i huvudsak om produktion och distribution av grön energi. Vi vill poängtera att det är riskfyllt att endast verka för ökad produktion och distribution utan att samtidigt tydligt bidra till att skapa en ökad efterfrågan. En ökad efterfrågan på förnybara alternativ inom transportsektorn generellt är av stor vikt. Utöver detta är det viktigt med fortsatt strategiska satsningar på specifika drivmedel inom olika transportsegment vilket redan har gjorts exempelvis inom kollektivtrafiken och renhållningen i Västmanland. Upphandlingar riktat till taximarknaden är exempel på ett annat viktigt transportsegment där t ex upphandlingar med krav på el- och biogas kan prioriteras vilket nu exempelvis har gjorts i Uppsala län.

Med utgångspunkt i ovanstående resonemang om vikten av ett helhetsperspektiv anser vi att det är viktigt att våga peka ut t ex både el (inkl. vätgas), biogas och etanol som prioriterade alternativ inom lämpliga transportsegment och utifrån lokala produktionsförutsättningar. Som tidigare nämnts kommer det att bli en allt större efterfrågan på förnybara drivmedel globalt. Därför är det ur ett säkerhetsperspektiv klokt att satsa på förnybara alternativ som det finns en viss regional rådighet över, som produktion av biogas, förnybar el till elfordon och etanol som tillverkas i angränsande län. För att minska transportarbetet är det även klokt att satsa på dessa förnybara alternativ som minskar behovet av långväga transporter av drivmedel. Både el och biogas pekas även ut i den tidigare nämnda RISE-studien som de drivmedel som bidrar till flest samhällsnyttor.

Vi ser positivt på en framtida elfordonsutveckling och det är även något som BioDriv Öst verkar aktivt för inom flera olika projekt. Vi anser dock att det är viktigt ur ett helhetsperspektiv att en ökad satsning på elfordon går hand i hand med en långsiktigt hållbar produktion av batterier. Att ställa krav på återanvändning/återvinning av elbilsbatterier samt verka för en social hållbarhet inom batteriproduktionen är viktigt för att kunna skapa en cirkulär ekonomi, hålla sig inom de planetära gränserna, minimera miljöpåverkan i ett livscykelperspektiv, minska beroendet av och hushålla med ändliga resurser och lösa de svenska miljöproblemen utan att miljö- och hälsoproblem exporteras till andra länder (generationsmålet).

Det är generellt sett en svår utmaning att med hjälp av teknikneutrala krav lyckas gynna det hållbara samhällsbyggande på flera olika nivåer som RUS:en framhåller att det är viktigt att ta hänsyn till. Därför är det viktigt att inom vissa prioriterade upphandlingar frångå teknikneutraliteten då ett fokus på endast CO2 reduktion, energieffektivitet eller minskade luftföroreningar har svårt för att leda till den bästa lösningen i ett helhetsperspektiv. Innan marknadsandelarna för förnybara alternativ har blivit tillräckligt stora är det även viktigt att se till att de förnybara alternativen inte konkurrerar ut varandra och att flera förnybara alternativ kan växa parallellt på marknaden. Det innebär t ex att det är viktigt att även i fortsättningen värna de investeringar som gjorts i produktion och distribution av biogas samt att fortsatt satsa på etanol och värna den infrastruktur som redan har byggts upp samtidigt som offensiva satsningar sker för en ökad elektrifiering. Många olika förnybara alternativ kommer att behövas i framtiden och det är därför viktigt att skapa förutsättningar för flera olika förnybara alternativ att utvecklas parallellt i detta skede.

I RUS:en nämns vikten av att driva på teknikutveckling. Ett av de mest kraftfulla styrmedlen för att åstadkomma detta är de offentliga upphandlingarna. Det är dessutom ett verktyg som de offentliga aktörerna har rådighet över. Det är därför betydelsefullt att det ännu tydligare lyfts fram att kraven som ställs inom offentlig upphandling ska bidra till regionens mål om förnybar energi och hållbarhet. Om de nationella målen om en fossiloberoende fordonsflotta och ett samhälle med nettonoll utsläpp ska uppnås så behöver offentliga aktörer ställa krav på fossilfrihet och fossilfria transporter i sina upphandlingar. Det är även viktigt att RUS:ens helhetsperspektiv tas med även inom den offentliga upphandlingen så att flera olika miljö- och samhällsnyttor vägs in och så att en långsiktigt hållbarhet premieras.

Förslag till nytt mål är "Öka andelen offentliga upphandlingar med krav på fossilfria transporter."

Beatrice Torgnyson Klemme

VD, Biogas Öst